

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗМІСТОВНОСТІ ПОНЯТІЙНОЇ КАТЕГОРІЇ «ФІНАНСОВА САНКЦІЯ»

*Ляшенко М.,
студент;*

*Науковий керівник: Гузенко О.П.,
Донецький юридичний інститут МВС України,
кандидат економічних наук, доцент*

На даний час в Україні актуалізується питання штрафних санкцій за порушення умов ведення бізнесу, які регламентовано Податковим кодексом України. Законодавець не лише надає правила стягнення штрафних санкцій, а перш за все, наводить тлумачення поняття «фінансова санкція». Так у п. 14.1.265 ст. 14 Податкового кодексу України [1] законодавець пропонує тлумачити дану категорію як «... плату у вигляді фіксованої суми та/або відсотків, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням яких покладено на контролюючі органи, а також штрафні санкції за порушень у сфері зовнішньоекономічної діяльності».

Поставлена проблема не є новою та не втрачає своєї актуальності. Серед науковців, які присвятили свої праці поставленій проблемі варто відзначити Н. А. Орловську [2], О. П. Горох [3], О. О. Книженко [4] та М. К. Занфіров [5]. Їх наукові розробки розкривали питання не лише поняття понятійної категорії «фінансова санкція», а й порядок їх застосування.

Слід зазначити, санкція (з латин. Sanctio «найсуворіша постанова») – складова частина норми права, яка в разі невиконання норми визначає заходи державного впливу головним чином у формі примусу [2]. В юридичній літературі поняття «санкція» визначається по-різному. Так, О.П. Горох [3] під санкцією розуміє переважно частину статті Особливої частини Кримінального кодексу України, що визначає вид і розмір покарання за злочин, описаний у диспозиції. В свою чергу О.О. Книженко [4] розглядає фінансову санкцію як частину правової норми, в якій містяться вказівки на ті негативні наслідки, що настають для суб'єкта у разі невиконання ним правил, визначених у диспозиції, або умов, встановлених у гіпотезі норми права.

У своїй праці М.К. Занфіров [5] пропонує визначати понятійну категорію «фінансова санкція» як частину статті кримінального закону, яка містить вказівки на вид і розмір покарання. У більшості випадків науковці розглядають

фінансові санкції, як засоби відповідальності (у вузькому ракурсі) поділяються на карні і правовідновлювальні.

Як стверджує Н. А. Орловська [2] характерними рисами фінансових санкцій, які можна визначити, виходячи з практики їх застосування, такі:

- грошовий зміст, або матеріальне обмеження, що виникає при застосуванні заходу;

- сфера застосування – порушення в системі державних публічних фінансів; підстави застосування і процедура, що визначаються нормами фінансового права.

На думку О.О. Книженко [4], що саме розгляд ознак фінансово-правової відповідальності приводить до висновку: «...фінансово-правові санкції застосовуються відповідно до норм фінансового впровадження, яке регламентується податковими, банківськими та іншими нормами.

Виходячи з аналізу нормативного матеріалу, фіксуємого застосування фінансово-правових санкцій за вчинення фінансових правопорушень, можна зробити висновок про те, що у більшості випадків фінансова відповідальність пов'язана з карними санкціями правових норм.

О.П. Горох [3] стверджує, що згідно законодавства України штрафні фінансові санкції можуть встановлюватися:

- а) у відсотковому відношенні до суми, яка належить сплаті;
- б) у кратному розмірі до нарахованих сум;
- в) не оподаткованих мінімумах прибутків громадян;
- г) у твердій сумі.

Відомо, у фінансовому законодавстві України не міститься поняття фінансової пені і фінансового штрафу. М.К. Занфіров [5] пропонує їх визначати наступним чином:

- фінансова пеня - це грошова сума, яку учасник фінансових відносин повинен виплатити у випадку порушення термінів сплати певних грошових сум, встановлених діючим законодавством в сфері податкових, бюджетних, банківських та інших фінансових відносин;

- фінансовий штраф - це стягнення у грошовій формі, встановлене нормами фінансового законодавства, яке застосовується органами державної податкової служби та іншими повноважними органами відносно юридичних осіб і фізичних осіб за визначення фінансового правопорушення, і яка стягується на користь держави і муніципальних утворень.

Таким чином, понятійна категорія «санкція» представляє собою частину норми, яка встановлює заходи (вид і обсяг) державного примусу, що

застосовуються у разі її порушення виходячи з сутності фінансових санкцій, їх можна розглядати в якості покарання правопорушників. Крім того, фінансова санкція (пеня, штраф) визначає вид і межі покарання особи, яка вчинила фінансове правопорушення; застосовується на підставі фінансового делікту, конкретизується актом застосування адекватної норми, реалізується шляхом державного примусу, впливає на правовий статус правопорушника і має на меті запобігання фінансових правопорушень в цілому. Інакше кажучи, фінансові санкції є заходами фінансово-правової відповідальності, які покладають на правопорушників додаткові обтяжування у вигляді фінансової пені і штрафів.

Література:

1. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 р. // *ВВР України*. 2011. № 13-14, №15-16, № 17. Ст. 112.
2. Орловська Н. А. Актуальні проблеми побудови кримінально-правових санкцій в контексті реалізації принципу гуманізму. *Часопис Академії адвокатури України*. 2011. № 1. С. 101-106.
3. Горох О.П. Проблеми конструювання санкцій спеціальних кримінально-правових норм. *Наукові записки НаУКМА*. Серія «Юридичні науки». 2009. Т. 90. С. 94-98.
4. Книженко О.О. Поняття санкцій у кримінальному праві. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2010. Вип. 1. С. 79-84.
5. Занфіров М. К. Правова природа фінансових санкцій. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 8. С. 81-84.